

Yaşıyorum Demek İçin

Françoise Héritier

Çeviri
Melisa Leclère Muratyan

 epsilon®

Giriş

Okuyacağınız kitap, beni antropoloji yazılarımdan tanıyanları muhtemelen şaşırtacaktır. Tüm alçakgönlülüğümle, bu metnin ne olduğunu söylemek istiyorum: Bu, kalemin ucundan ve ilhamdan doğan, bir hikâyeye sahip “fantezi”dir. Güzel bir yaz günü -gerçi güzel denebilir mi bilmiyorum çünkü hava çok kötüydü- İskoçya’dan bir kartpostal aldım. Çok sevdiğim, ona içimden “Bay Piette” diye hitap ettiğim Profesör Jean-Charles Piette, İskoçya’daki Skye Adası’ndan bana kartpostal yollamıştı. Yazı şöyle başlıyordu: “İskoçya’da ‘çalıntı’ bir hafta tatil.”

Şunu bilmek gerekir ki La Pitié Hastanesi'nde çalışan, İç Hastalıkları Uzmanı Profesör Jean-Charles Piette, otuz senedir hastası olan ben dahil tüm hastaları tarafından sevilen büyük bir hekimdir ve sadece hastaları ve işi için yaşar. Onu her zaman bedensel ve ruhsal bitkinliğin eşiğindeyken gördüm. Her hastaya saatlerce vakit ayırır, günün son hastasını çok bekletmişse onu kapısına kadar bırakır veya -bir keresinde bana yaptığı gibi- tren garında hastasını karşılar. Daha bunun gibi sayısız delice cömertliği ve düşüncesizce hareketleri vardır. Dolayısıyla bu “çalıntı” bir hafta kelimesi direkt gözüme çarptı. Kim neyi çalmıştı? Her şeyini borçlu olduğu dünyaya biraz ara vermeyi hak ediyor mu, yoksa aksine onu tüketen çevresinin, bağımlılık yaratan işinin ve birçok ağır sorumluluğunun, hayatını ele geçirmesine izin mi veriyor? *Biz* onun hayatından çalıyoruz. O kendi hayatından çalıyor.

Ben de ona bu yönde cevap vermeye başladım: Siz yaşamın tadı tuzu olan şeyleri her gün es geçiyorsunuz. Neden? Bundan bir çıkarınız mı var, yoksa asla yeterli

olamamanın verdiği suçluluk yüzünden mi? Başlarda daha genel örnekler üzerinden gittim ama sonra oyuna kapılıp hayatıma tat katmış olan, katan ve katmaya devam edeceğinden emin olduğum şeyler hakkında kendimi ciddi şekilde sorgulamaya başladım.

Okuyacağınız metin bir sıralama, basit bir liste, uzun tek bir cümle, kulağa gelişigüzel mırıldanmış, büyük bir monologdur. Bu kitapta heyecan, algı, duygular, küçük zevkler, büyük mutluluklar, derin hayal kırıklıkları, hatta bazen zihnim karanlık anlar yerine çoğunlukla aydınlığa yönelse de acılar var. Günün birinde her biri gerçeğe sınanacak küçük olaylar var. Kişisel anılarımı, her zaman hayalini kurduğum şeyleri, beklentilerimi, düşüncelerimi şiirsel bir havada düzyazıya döktüm.

Kesinlikle can sıkıntılarından uzak bir yaşam sürdürdüğümü düşünüyorum. Varlığa bir anlam ve günlük yaşama da oldukça nadir bir zevk dokunuşu kazandıran entelektüel sorgulamayı bir meslekmiş gibi yaptığım için şanslıydım. Çalışmaktan hep zevk aldım ve almaya da devam ediyorum. Milyonlarca insanın sa-

dece hayatta kalmak uğruna verdiği mücadelenin, hem o büyük zorluğunu hem de o sefilliği yaşamadığım için şanslıyım. Sözlerim varoluştan muaf bir hazcının konuşması gibi algılanabilir. Ancak saf duyumculuktan bahsettiğimde, korkarım ki insanoğlunun somut tecrübeleri anlaşılacaktır.

Zamanın yoğunluğunu okuyucu hissedecektir. Ciddi bir biçimde mağdurluk yaşamadığım, aksine Livradois'daki uzun tatilim boyunca, köy hayatını ve kaybolmuş bir yaşam tarzını tanımama olanak sağlayan, ancak yine etkilerini hissettiğim 2. Dünya Savaşı'ndan önce doğdum. Afrika'da geçirdiğim günler satır aralarında olacak. Hastalık deneyimlerim, tanışmalar, gariplikler, doğaya ve onun ürettiklerine, hayvanlara, gürültülere, seslere, ışıklara, gölgelere, tatlara ve özellikle de başkalarına olan bakış da aynı şekilde satır aralarında olacak.

Özel hayatıma açılan herhangi bir kapı göremeyeceksiniz. Entelektüel yaşamın, araştırmanın, yazmanın verdiği yoğun zevkleri de bulamayacaksınız. Okuyucuların hayatlarında da sanıyorum benimki kadar büyük

bir yer kaplayan aşktan da bahsetmeyeceğim. Niyetim bu değil. Peki ya ne?

Politik bağılıkların, güçlü duyguların ve uğraşların ötesinde, var olma gerçeğinde bir çeşit hafiflik ve zarafet var. Sadece bunun farkına varmaya çalıştım. Şu herkese verilmiş olan küçük artı: yaşamın tadı tuzu.

13 Ağustos 2011

Dün kartpostalınızı alınca ve herkesin düşlediği bir yerde tatil yaptığınızı öğrenince çok memnun oldum. Demek sisli İskoç topraklarındaydınız. Ayrıca, tatilinizi “çalmadınız”. Daha ziyade, siz kendi hayatınızdan düzenli olarak çalışıyorsunuz.

Ortalama bir ömrün seksen beş sene, yani 31.025 gün olduğunu düşünürseniz, aşağı yukarı günde sekiz saati uykuyla, üç buçuk saati alışveriş, yemeğin hazırlanması, yenmesi ve bulaşık vb. ile, bir buçuk saati temizlik, vücut bakımı, hastalıklar vb. ile, üç saati ev temizliği, çocuklar, toplu taşıma araçları, çeşitli müra-

caatlar, tamirat vb. ile, kırk beş sene üzerinden, günde altı saatten ve alınabilecek zevki hesaba katmadan, ayda yüz kırk saat iş ile, günde bir saat zorunlu sosyal ilişkiler, komşularla edilen sohbet, bir kadeh bir şey içmek, toplantılar, seminerler vb. ile geçiyor. Hayatı hayat yapan şeyler için, sıradan bir kadın veya erkek için geriye ne kadar zaman kalıyor?

Tatil, tiyatro, sinema, opera, konserler, sergiler, okuma, dinlediğiniz ya da çaldığınız bir enstrüman olarak müzik, çeşitli sanatlar, yürüyüş, gemiyle yapılan seyahat, bahçıvanlık, arkadaşlara yapılan ziyaret, tembellik, yazma, yaratıcılık, hayal kurma, düşünme, her çeşit spor dalı, oyunlar, bulmacalar, diyaloglar, arkadaşlık, flört, aşk ve bahsederken suçluluk duyduğumuz zevklerimiz. Seksten bahsetmediğimi fark etmişsinizdir. Bilin bakalım ne kadar? Yaşamın “aktif” olarak adlandırdığımız kısmında günde bir buçuk saat, beş buçuk saat ise bu sürenin öncesi ya da sonrasında.

Siz ise tüm bu vakitlerden çalarak iş vaktinizi uzatıyor, ruhunuzun ihtiyaç duyduğu tüm bu güzel şeyleri çıkmaza sürüklüyorsunuz.